

6. ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN BİREYLER

Özel Öğrenme Güçlüğü: Dili yazılı ya da sözlü anlamak ve kullanabilmek için gerekli olan bilgi alma süreçlerinin birinde veya birkaçında ortaya çıkan ve dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme, dikkat yoğunlaştırma ya da matematiksel işlemleri yapmada yetersizlik nedeniyle bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur.

Yaygın olarak kullanılan öğrenme güçlüğü tanımına göre: Öğrenme güçlüğü gösteren çocuklar dinleme, düşünme, konuşma, okuma, yazma yada matematik problemlerini çözme, anlama ya da yazılı ve sözlü dili kullanmadaki psikolojik süreçlerden birinde ya da bir kaçında yetersizliğin ortaya çıktığı çocuklardır.

Nedenler:

Özel eğitimin diğer bütün alanlarında olduğu gibi öğrenme güçlüğü de nedenleri konusunda kesin veriler yoktur. Ancak bireyin öğrenmesini etkileyen bir takım etmenler belirlenmiştir. Bunlar: Beynin hatalı işleyişi, biyo-kimyasal bozukluklar, kalıtım ve çevresel etmenler(Duygusal bozukluk, motivasyon eksikliği, yetersiz öğretim etmenlerinden de söz edilebilir.).

Özellikleri:

Özgül öğrenme güçlüğü gösteren çocukların özellikleri bakımından birbirinden çok farklıdır. Her öğrenme güçlüğü gösteren çocuğun kendine özgü davranış örüntüleri bulunmaktadır. Yaygın olarak sözü edilen bazı öğrenme güçlüğü gösteren çocuklarda algısal, algısal-devimsel ve eşgüdüm problemleri, dikkat bozuklukları ve aşırı hareketlilik ,düşünme ve bellek problemleri görülmektedir. Genel olarak sırlayacak olursak ;

Okuma becerisi:

- Dinlediği, okuduğu bir öyküyü anlatması istendiğinde öykünün başını sonunu karıştırır ,
- Haftanın günlerini, ayları, mevsimleri doğru saysa bile aradan sorulduğunda (cumadan önce hangi gün gelir, marttan sonra hangi ay gelir, haftanın dördüncü günü hangisidir gibi) yanıtlamakta zorluk çeker ya da yanlış yanıtlar,
- Sayı ve harfleri dizgilemekte güçlük çeker, (alfabenin harflerinin sırasını karıştırır; kendisinden sıra ile söylenmesi istenen sayıların yerlerini karıştırır-3865 dersiniz o size 8356 diyebilir),
- Belirli bir sıra içinde yapılması gereken işlerin sırasını karıştırabilir
- Okuma hız ve nitelik açısından yaşlarındaki geridir,
- Harf-ses uyumu gelişmemiştir, bazı harflerin seslerini öğrenemez,
- Harfin şekli ile sesini birleştiremez,
- Kelimeleri hecelerken ya da harflerine ayırırken zorlanır,
- Sınıf düzeyinde bir parçayı okuduğunda anlamakta zorlanır, başkasının okuduklarını daha iyi anlar.

Yazma Becerisi

- Yaşıtlarına oranla el yazısı okunaksız ve çirkindir, sınıf düzeyine göre yazı yazması yavaştır,
- Tahtadaki yazıyı defterine çekerken ya da öğretmenin okuduğunu defterine yazarken zorlanır,
- Yazarken bazı harf ve sayıları, kelimeleri ters yazar, karıştırır (b-d, m-n, ı-i, 2-5, d-t, ğ-g, g-y ,ve-ev gibi) ,
- Yazarken bazı harfleri, heceleri atlar ya da harf/hece ekler,
- Sınıf düzeyine göre yazılı imla ve noktalama hataları yapar, küçük-büyük harf, noktalama,hece bölme hataları,,
- Yazarken kelimeler arasında hiç boşluk bırakmaz ya da bir kelimeyi iki-üç parçaya bölerek yazar, ka lem, yapa bil mektedir gibi.

Aritmetik Becerileri

- Aritmetikte zorlanır,
- Dört işlemi yaparken yavaştır, parmak sayar, yanlış yapar,
- Problemi çözüme götürecek işleme karar veremez,
- Yaşına uygun seviyedeki matematik problemlerini yaparken otomatik olarak tepki vermekte zorlanır,
- Sayı kavramını anlamakta güçlük çeker (beş mi bir mi büyüktür, düşünmeden karar vermekte zorlanır),
- Bazı aritmetik sembollerini öğrenmekte zorlanır, karıştırır,

Çalışma Alışkanlığı

- Ev ödevlerini almaz, eksik alır,
- Ev ödevlerini yaparken yavaş ve verimsizdir,
- Ders çalışırken sık sık ara verir, çabuk sıkılır, ders çalışmayı sevmez,
- Ödevlerini yaparken birilerinin yardımına ihtiyaç duyar, kendi başına çalışma alışkanlığı gelişmemiştir,
- Öğrenme stratejileri eksiktir, öğrenmeyi düşündükleri şeyleri nasıl kontrol edeceklerini ve yönlendireceklerini (organize edeceklerini), nasıl daha fazla bilgi elde edeceklerini ve öğrendiklerini nasıl hatırlayacaklarını bilemezler, çalışmak için yardım edecek birini beklerler.

Organize Olma Becerileri

- Odası, çantası, eşyaları ve giysileri dağınıktır,
- Defter ve kitaplarını kötü kullanır ve yırtar,
- Yazarken sayfayı düzenli kullanamaz, gereksiz satır atlar, boşluk bırakır, sayfanın belirli bir kısmını kullanmaz,
- Defter, kalem gibi çeşitli araçlarını kaybeder,
- Zamanını ayarlamakta güçlük çeker, bir işi yaparken, ne kadar zamana ihtiyacı olduğunu ya da ne kadar zaman harcadığını tahmin edemez,
- Yaptığı işi zamanında bitirmekte güçlük çeker,

Üzerine aldığı görevleri düzenlemekte zorluk çeker, nereden ve nasıl başlayacağını

Oryantasyon (Yönelim) Becerileri

- Sağ-sol karıştırır,
- Yönünü bulmakta zorlanır, doğu-batı,kuzey-güney kavramlarını karıştırır,
- İşaret sözcüklerini (burada, şurada, orada gibi) karıştırır,
- Alt-üst, ön-arka kavramlarını karıştırır,
- Zamana ilişkin kavramları (dün-bugün, önce-sonra gibi) karıştırır,
- Gün, ay, yıl, mevsim kavramlarını karıştırır (Hangi aydayız denilince salı, hangi mevsimdeyiz denilince şubat diyebilir),
- Saati öğrenmekte zorlanır.

Sözel İfade Becerisi

- Duygu ve düşüncelerini sözel olarak ifade etmekte zorlanır,
- Serbest konuşurken düzgün cümleler kuramaz, heyecanlanır, takılır, şaşırır,
- Sınıfta sözel katılımı azdır,
- Bazı harflerin seslerini doğru olarak telaffuz edemez (r, ş, j gibi harfleri söyleyemez ya da yanlış söyler),

Soyut kavramları anlamakta güçlük çeker (Esprileri anlamakta zorluk çekebilirler).

Motor Beceriler

- İp atlama, ttp yakalama gibi hareket ve oyunlarda yaşıtlarına oranla başarısızdır (Kaba motor beceriksizlik),
- Sakardır, düşer, yaralanır, istemeden bir şeyler kırar,
- Çatal-kaşık kullanmakta, ayakkabı-kravat bağlamakta zorlanır ya da bu becerileri öğrenmekte zorlanmıştır,
- İnce motor becerilere dayalı işlerde (düğme ilikleme, makas kullanma, boncuk dizme gibi) zorluk çeker,
- Kalem uygun biçimde kavramakta güçlük çeker,
- Yaşıtlarına oranla çizgileri ve çizimleri kötü ve dalgalıdır ,
- Yazısı genellikle okunaksızdır,
- Harflere şeklini vermekte, harfi kapatmakta güçlük çeker.

Öğretmenlere Öneriler :

1-Çocuğa bir şeyin anlatılmasından çok yapılarak görülmesi halinde daha başarılı olurlar. Teorik anlatımlar yerine yaparak öğrenmeyi sağlayan pratik çalışmalar daha yararlı olabilir.

2- Çocuğun öğrenmesini kolaylaştıracak olan davranışların basitten karmaşığa doğru sıralayarak, aşamalı olarak öğrettiğiniz taktirde çocuğunuzun öğrenmesi daha kolay olacaktır. Yaptırdığınız egzersizlerde yardımlarınızı çocuğun başarısı arttığı ölçüde azaltmanız, onun cesaretlenmesine yardımcı olacaktır.

3- Çocuğa yeni beceriler kazandırırken ya da çocuk çalıştığıında, öğrendiğinde onu sevindirmeyi ve ödüllendirmeyi unutmayınız. Ödül, bir çocuğa davranışın arkasından hemen verilen, onun çok hoşuna giden herhangi bir şey olabilir. Ödül verildiği taktirde, çocuğu ödüllendiren davranışlarda artış görülecektir.

Ödül olabilecek beğeni sözleri, oyun veya sosyal nitelikteki ödülleri iyi seçmelisiniz.

Ödülde en önemli kural ise; ödülü istediğiniz davranışın hemen arkasından hemen verip geciktirmemek çocuğa ödülü başarılı davranışından dolayı verdiğinizi hissettirmektir.

4- Çocukla göz teması çok önemlidir. Öncelikle onunla karşılıklı oturup size bakmasını isteyebilirsiniz. “ Umut Emre bana bak” eğer bakmıyorsa çocuğun çenesinden yavaşça tutup, hafifçe başını kendinize doğru çeviriniz. Göz kontağı kurabiliyorsanız “Aferin” ya da “Bana ne güzel baktın” gibi bir ödülle, çocukla iletişim kurmanın en önemli ve en güzel adımını atmış olacaksınız.

5- Öğrenme sırasında çocuğun hareketli olmasından ziyade, bir yerde oturarak öğrenme faaliyetinde bulunması ve çevredeki dikkat dağıtıcı unsurların ortadan kaldırılması çocuğun başarısını artırır, bu ortamı sağlamaya çalışın.

6- Çocuğun basit emirlerle yapacağı işlere uymasını sağlayın ki sizinle işbirliği yapması koya olsun. Ev ortamında yapmayacakları, üslenmeyecekleri faaliyetleri çocuğa ille de yapacaksınız diye zorlamayın. Çocuk zora geldiğinde ortamdaki ve sizden kaçacaktır.

7- Korku ile öğrenme bir arada olmaz. Baskı ve dayak ortamında öğretilmeye çalışılan faaliyetler sadece korku ortamında gösterilip diğer ortamlarda gösterilmeyen ve kalıcı olmayan faaliyetlerdir.

8- Çocukları akranları ve kardeşleriyle kıyaslamak, çocukların çalışma hevesini artırmak yerine, tam tersine kırar.

9- Çekingenliğini önlemek için onun cesaretini ve kendine güvenini artırıcı bir tutum izlenmelidir. Kendine güvenen çocuk her zaman daha başarılı olur. Annesine ve Babasına güvenen çocuk ise silik bir kişilik oluşturan bir birey olacaktır.

10- Çocuğun başarılı durumlarını fark edip göz önüne getirdiğinizde yaptığı faaliyetlerde daha hevesli, daha dikkatli, başarmak için daha büyük bir çaba içinde olduğunu görülecektir

11- Bu çocukların buldukları ortamda kendilerini farklı hissedecekleri unsurları ortadan kaldırılması veya kabullenmelerinin sağlanması onların daha rahat olmasını sağlar. Örneğin sınıf ortamında diğer çocukların bu gibi çocukları dışlamaları, dalga geçmeleri, kurdukları ilişkilerde farklı tutumlar göstermeleri bu çocukları çok rahatsız eder.Çocuklara olumsuz yaklaşımların ortadan kaldırılmasına çaba harcanmalıdır.

12- Bu çocukların kendilerini işe yaramaz hissetmelerini önlemek için; onlara başarabilecekleri basit sorumluluklar verilmelidir ve desteklenmelidirler.

13- Sınıf ortamında bu çocukların dikkat ve ayırt etme becerileri düşük olduğundan düzeni ve iyi organize edilmiş bir çalışma ortamı başarılarını etkileyecektir.Bu çocukların sınıf ortamında diğer çocuklar kadar başarılı olabileceklerine inanmaları davranışlarınızla gerçekleşecektir.

14- Herhangi bir faaliyette çocukların dikkatlerini sağladıktan sonra yavaş, açık ve basit cümlelerle o faaliyeti anlatırken mümkün olduğu kadar hareket göstermelisiniz. İşi öğrenirken çocuğun, fiziki olarak ta faaliyete katılması yapabileceğini hissetmesini sağlayacaktır. Bu da başarı düzeyini artıracaktır.

15-Bu çocuklara bir iş üzerinde çok egzersiz yaptırmanız önceden yaptıklarını hatırlamaya yardım edecektir. Kısa adımlarla, programda fazla hızlı ilerlemeden her gün çocuktan daha fazlasını beklemeniz ve başarılarının devam edeceği inancında olduğunuzu hissettirmeniz onlarda her zaman en iyisini yapma isteğinin oluşmasına yardımcı olacaktır.

16.Gelişimleri sürekli takip edilmelidir.